

Planeringsanalys

Kultur och skola

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	3
2 Befolkningsökning - Halland fortsätter växa och blir fler äldre och yngre..	3
3 Kompetensförsörjning - rätt kompetens på rätt nivå?	6
4 Ökande och förändrade behov och förväntningar	7

1 Sammanfattning

Folkhögskoleverksamheten har på grund av ökat söktryck och tack vare ökat statligt stöd har tagit in betydligt fler studerande de senaste åren. Befolkningsökning tillsammans med ökade krav på livslångt lärande och utveckling gör att vi bedömer ett fortsatt stort söktryck och därmed behov av en framtida höjning även av den regionala finansieringen.

Den stora utmaningen för Munkagårdsgymnasiet är att ställa om till ett hållbart naturbruk. Målet är att bli en fossilfri skola. Det kan innebära ökade kostnader när konventionella produkter byts ut mot miljövänliga. Huvudprincipen är att kostnader för utbildningen läggs in i den interkommunala ersättningen men det kan komma att uppstå behov av regionalt stöd för utvecklingskostnader. I övrigt bedöms nuvarande omfattningen på gymnasieutbildningen ligga på rätt nivå. Skulle den öka krävs omfattande investeringar.

För den regionala kulturverksamheten är utgångsläget låg finansieringsgrad av såväl stat, region som kommun. Det beror huvudsakligen på att större scenkonstinstitutioner saknas i Halland. Av bilaga 1 framgår hur finansieringen fördelas mellan stat, region och kommun samt hur de offentliga medlen fördelas till olika former av kulturverksamhet.

Just nu pågår arbetet med att ta fram Hallands kulturplan för åren 2021-2024. Det innebär att nya och reviderade behov och mål kommer att formuleras i den breda process som leder fram till beslutad plan i december 2020.

2 Befolkningsökning - Halland fortsätter växa och blir fler äldre och yngre

Folkhögskolorna har ökat i volym sedan 2015 vilket främst beror på två faktorer: flyktingströmmen, som nu har stabiliserats och tillströmningen av elever, som av olika anledningar inte klarar gymnasieskolan med godkända betyg. Staten har utökat antalet platser för vilka statsbidrag utgår. På sikt kommer troligen den generella befolkningsökningen att

innebära fler som söker sig till folkhögskolor för att skaffa grundskole- eller gymnasiebehörighet men även fler som vill bilda sig för ett bra liv och utbilda sig för ett bra arbetsliv.

Munkagårdsgymnasiet bedömer att runt 300 elever är "lagom" utifrån vad lokaler och resurser klarar av. En eventuell ökning av elevantalet hade krävt omfattande och kostnadskrävande investeringar i lokaler och fastigheter. Det är inte självklart att intresset för Naturbruk ökar bara för att vi blir fler i Halland. Om det skulle vara fallet blir konsekvensen ett högre söktryck, vilket kan gynna undervisningens kvalitet. Eftersom gymnasieutbildning är intressant för privatägda utbildningsföretag är det sannolikt att fristående aktörer etablerar sig om efterfrågan ökar markant.

Befolkningsökningen tillsammans med ökad besöksnäring ställer krav på ett större kulturutbud. Redan idag märks en ökad efterfrågan.

Institutionerna klarar i vissa fall inte att producera i takt för att möta efterfrågan. Orsaken är att produktionstakten redan nu bedöms ligga något över vad som är långsiktigt hållbart med nuvarande resursnivåer. Det gäller till exempel Teater Halland och Musik Hallandia.

Halland växer snabbt med ett ökat byggande som följd. Här kan kulturområdet bidra till att det mänskliga livsmiljöperspektivet. Den nya lagen Gestaltad livsmiljö, ger anvisningar för hur arkitektur-, form- och design kan bidra till en god livsmiljö.

Efterfrågan på kultur som är tillgänglig för barn, unga och seniorer kommer att öka i hela Halland. Ökande andelar äldre och yngre befolkning genererar bland annat ökat behov av en i hela Halland tillgänglig biblioteksstruktur bestående av en kombination av filialer, mobila enheter och personal som finns tillgänglig för att hjälpa till med biblioteksfrågor. Biblioteken blir i ökad grad en mötesplats och resurs för äldre och andra som behöver stöd med användandet av digitala tjänster.

Större födslootal skapar ökad volym i *Språkstart Halland*.

En ökande yngre befolkning leder också till ökat behov av kulturutbud för målgruppen. Det subventionerade kulturutbud, där kostnaderna fördelas

lika mellan Region Halland och den kommun som använder subventionen, är på det stora hela ett välfungerande system men i takt med att barnen blir fler behöver subventionsbudgeten utökas. Det finns en risk att kommuner inte kan finansiera sin del av kostnaden. Barnkonventionens införande som lag 2020 tydliggör att barn och unga har rätt till kultur. Region Halland behöver arbeta i samverkan med kommunerna kring frågan.

Motsvarande gäller kulturutbud för den del av äldre befolkning som inte kan ta sig till kulturaktiviteter. Region Halland har tecknat överenskommelser med samtliga kommuner om ett gemensamt subventionssystem för dem.

Åtgärder	Hur hanteras utmaningen på kort sikt	Hur hanteras utmaningen på lång sikt
Anpassa folkhögskolornas verksamhet till antal sökande, deras efterfrågan samt samhällets behov.	Till och med 2020 har volymökningen hanterats inom befintlig verksamhetsram och genom att kompetensutveckla befintlig personal.	Fortsatt ökad volym behöver mötas av ökning av befintlig ram samt förmodligen rekrytering av nya kompetenser.
Normal anpassning efter söktryck på Munkagårdsgymnasiet.	Hantering som idag.	Svårbedömt beroende på hur privatägda skolor väljer att agera.
Skapa utökade förutsättningar för barn och äldre att uppleva, ta del av och skapa kultur i hela Halland.	Samverkan med kommunerna, subventionering av kultur för målgrupperna barn, unga och äldre	Samverkan med kommunerna för att skapa långsiktiga lösningar. Ökad budgetram för att möta volymökning. Utveckla digitala lösningar.
Stödja biblioteksutvecklingen	Kompetensutvecklande insatser för anställda i kommunerna för att hantera fler äldre och yngre brukare av bibliotekens tjänster.	
Skapa förutsättningar för alla barn i Halland att delta i Språkstart Halland	Pilotprojekt i olika kommuner	Långsiktigt genomförande i samtliga kommuner i nära samverkan med dem.
Stärka kulturinstitutionerna i relation till ökande befolkningsstorlek.	Ansöka om höjd statlig medfinansiering. Samverka inom Regionsamverkan Sydsverige. Institution	Bedömningen är att budgetramen behöver utökas.

Åtgärder	Hur hanteras utmaningen på kort sikt	Hur hanteras utmaningen på lång sikt
	arbetar för att öka egenintäkterna.	
Medverka i platsutveckling	Omvärldsbevakning och kompetenssatsningar inom området gestaltad livsmiljö. Utveckla besöksnäring kopplad till kultur i samverkan med Destination Halland.	Aktivt deltagande i platsutvecklingsprocesser

Ekonomiska konsekvenser drift, tkr	2021	2022	2023	2024	2025
Utökad ram folkhögskolor	500 tkr	500 tkr	500 tkr	500 tkr	500 tkr
Volymökning kultur 2%	2 100 tkr	4 300 tkr	6 500 tkr	8 700 tkr	11 000 tkr
TOTAL					

3 Kompetensförsörjning - rätt kompetens på rätt nivå?

Folkhögskolorna skulle kunna erbjuda kompetensutveckling och kompetenshöjande insatser för Region Hallands egen personal. Man skulle vidare kunna erbjuda svenskundervisning för sjukvårdspersonal med annat språk än svenska i samarbete med kollegorna inom vården. Idag köps exempelvis undervisning i svenska in genom Folkuniversitetet.

Skolorna har viss svårighet att rekrytera behöriga lärare och det gäller inte längre bara yrkeslärare. Lärarprogrammet på lärarhögskolan attraherar relativt få sökande, hög pensionsavgång och flykt från yrket gör att lärarbristen kommer att öka.

Munkagård hanterar detta på olika sätt. Dels genom att erbjuda obehöriga lärare, främst yrkeslärare, att studera samtidigt som de arbetar, dels genom att underlätta för personal som vill fortbilda sig, till exempel ungdomscoacher som utbildar sig till lärare.

Åtgärder	Hur hanteras utmaningen på kort sikt	Hur hanteras utmaningen på lång sikt
RH behöver erbjuda attraktiva lösningar som gör att människor vill leva, bo och utbilda sig i Halland.	Tydliggöra för organisationen inom RH vad folkhögskolorna kan erbjuda	I samverkan med övrig verksamhet inom RH utveckla efterfrågat utbildningsutbud
Attraktiv arbetsgivare, nya personalkategorier som komplement till lärare, vidareutbildning av befintlig personal	Erbjuda möjlighet att studera samtidigt som man jobbar.	Svårbedömt beroende på hur lärarhögskolan agerar och hur intresset för yrket utvecklas.

4 Ökande och förändrade behov och förväntningar

Krav och förväntningar från människor som lever och bor i Halland är att alla har rätt att utbilda och utveckla sig genom hela livet. Ny målgrupp för folkhögskolorna är äldre och pensionärer som vill fortsätta utvecklas.

Eftersom antalet äldre ökar i Halland leder det sannolikt till att verksamheten kommer att påverkas och behöva anpassas efter målgruppen. Nya invånare från hela världen ökar också möjligheterna till utveckling av verksamheten.

Likabehandling och värdegrund har alltid haft stor plats inom folkhögskolornas verksamheter och stort fokus finns på dessa frågor inom verksamheten. Här inkluderas alla och många elever med neuropsykiatrisk problematik har genom åren hittat sin plats med hjälp av folkhögskolornas verksamhet och denna grupp elever ser vi också ökar. Detta gäller också gymnasieutbildningen, där söktrycket till Spårutbildningar är stort.

Naturbruksutbildningen behöver ställas om för att bli mer miljövänlig och klimatsmart och på så vis ge eleverna nödvändig kunskap för deras framtida yrkesliv.

Digitaliseringen skapar förändrade förväntningar på tjänster kopplade till konst- och kultur. Det kan handla om distribution av kultur, om digitala verktyg i produktion eller om möjligheten att bo och verka som utövande konstnär med god tillgång till uppkoppling med hög kapacitet. Ökad digitalisering leder även till ökat behov av fysiska mötesplatser. De två

funktionerna kan förenas genom arrangemang och program som är både digitalt och fysiskt tillgängliga. Detsamma gäller för utbildning - fler efterfrågar interaktivt lärande på distans av till exempel hem- eller minoritetsspråk. Kulturskolor har intresse av att bedriva distansundervisning på instrument som intresserar få eller för personer utanför tätorterna. Efterfrågan på digitala tjänster är till viss del kopplad till ett hållbarhetsperspektiv. En utmaning idag är att inte hela Halland har tillgång till bredband.

Biblioteken upplever en ökad efterfrågan från invånarna om stöd i användandet av digitala tjänster. Biblioteken genomför även andra insatser för att minska det digitala utanförskapet. En utmaning för biblioteken är att man inte äger sina digitala verktyg. För att lösa detta finns förslag på en nationell struktur.

Digitalisering möjliggör företagsutveckling inom den kulturella och kreativa sektorn.

Uppdraget att nå ut till alla i stad och land skapar kostnader. På musiksidan behöver den tekniska infrastrukturen stärkas för att undvika onödiga miljöbelastande transporter. På filmsidan går det att söka statliga medel för att för att investera i utrustning för filmvisning. Teater Halland har otillräckligt med personalresurser för att kunna spela både på turné och på egen scen i tillräckligt hög grad för att upprätthålla kontinuitet i utbudet.

Kulturverksamheter behöver genomföras med medvetenhet om hallänningarnas likheter och olikheter. Det som skapas och erbjuds ska vara relevant för flera olika målgrupper. Det medför att det måste finnas en bredd i utbudet och i möjligheterna för alla hallänningar att ta del av och utöva kulturaktiviteter.

Konstnärernas inkomstutveckling under den senaste tioårsperioden ligger långt under befolkningens inkomstutveckling och avståndet ökar. Många konstnärer har så låg inkomst att de inte kan försörja sig på sitt konstnärskap. Följden blir att etablerade konstnärer lämnar fältet och att

återväxten hotas.

Hösten 2020 träder ny lag avseende tillgänglighetsanpassning av allt publicerat material i kraft. Kostnaderna för skolornas och kulturverksamheternas publicerade material kommer att öka även om vi i våra publiceringar anpassar oss efter de nya omständigheterna, till exempel genom att minska mängden publicering av rörlig bild som måste textas.

I takt med att Region Halland standardiserar sitt interna tjänsteutbud kommer Kultur och skolas kostnader att öka eftersom verksamheten kräver att vi köper tilläggstjänster.

Åtgärder	Hur hanteras utmaningen på kort sikt	Hur hanteras utmaningen på lång sikt
Ständiga förändringar avseende miljö, klimat och inkludering.	Praktiska åtgärder för att kontinuerligt göra verksamheten mer miljövänlig.	Utveckla interaktivt lärande på folkhögskolorna UTAN att förstöra/förminska det som är folkhögskolans själ där gemenskapen med andra är en nyckelfaktor i lärandet.
Utveckla Munkagårdsgymnasiet till en fossilfri skola.	Succesivt utbyte av miljöbelastande produkter	Målet är att bli en fossilfri skola.
Delta i, möta och utveckla digitaliseringens möjligheter och utmaningar.		
Teknisk basutrustning för ljud i lokaler där det regelbundet genomförs musikarrangemang av Musik Hallandia.	En handlingsplan tas fram av Musik Hallandia i samverkan med arrangörer. Tvåårig försöksverksamhet.	Försöksverksamheten utvärderas och förslag presenteras på hur situationen ska hanteras år tre till tio.
Teknisk utrustning för film i lokaler där det regelbundet kan genomföras filmvisningar.	Förslag till hur Region Halland kan samverka med andra aktörer för att säkerställa möjlighet till filmvisning i hela Halland tas fram.	Aktiviteter i enlighet med framtaget förslag.

Åtgärder	Hur hanteras utmaningen på kort sikt	Hur hanteras utmaningen på lång sikt
Teater Halland tillförs resurser för att kunna öka sin kapacitet och nå en större publik	Producera ytterligare en föreställning per år för att kunna möta ytterligare 4000 barn och unga.	För att möjliggöra fler föreställningar, få en flexiblere repertoarteater, som bättre kan möta efterfrågan där den finns utöka skådespelarensamblen med ytterligare personer. De fasta kostnaderna utnyttjas då fullt ut.

Ekonomiska konsekvenser, tkr	2021	2022	2023	2024	2025
Utveckling av Munkagårdsgymnasiet till fossilfri skola	250 tkr	750 tkr	1 500 tkr	1 500 tkr	1 500 tkr
Ge Teater Halland förutsättningar att nå fler hallänningar	1 900 tkr				
Utvecklingsstöd till miljöavlastande teknik	300 tkr	300 tkr	300 tkr	300 tkr	300 tkr
Anpassning till krav på ökad tillgänglighet	100 tkr	100 tkr	100 tkr	100 tkr	100 tkr
TOTAL					